

Ivar Utne, ivar.utne<KRØLL>uib.no; postadresse: Nordisk (LLE), Sydneplassen 7, 5007 Bergen

første versjon lagt ut 19.3.2011 (sist endret: 27.05.2011 12:11) [KOPI 23.9.2024]

KILDER TIL BOKA

Ivar Utne: Hva er et navn? Tradisjoner - Navnemoter - Valg av fornavn og etternavn. Oslo: Pax Forlag, 2011.

Kap. 1 Hvorfor er navn viktige for oss? (innledning)

s. 12: Silja født i 1941 –

Opplysninger fra en av foreldrene (omkring 1995).

s. 12: Statistiske opplysninger her og ellers i boka –

Hentet fra Statistisk sentralbyrå (SSB), ssb.no/navn

s. 13: Valget av Elvira fra rulletekst –

Opplyst av faren til Elvira.

s. 15: Äld Dagaz –

Omtalt i aviser, bl.a. i VG 11.08.1997 (s. 3), 14.11.1997, 05.02.1998 og 04.09.1998 (løsning).

s. 16: Sjeldne navn hos kjendisbarn –

Ømjer, sønn til Arne Hjeltnes, Øde sønn til Odd Nerdrum. April og Paris finner vi i populærpressen, brukt i USA.

s. 16–17: Spredningen av navn –

Bygger på data fra SSB, presentert i tabeller i Ivar Utne: *Spredning av fornavn*. Bergen 1990.

s. 13: Lasse født 12.2.1999 er jeg (IU) onkel til.

s. 18: "Undersøkelse om hvilke navn befolkningen syntes er penest" –

Dagbladet 19.11.1988, del 2, s. 9–11, "Her er Norges vakreste navn" (s. 9) og "Her er de to peneste i Norges land" (s. 10–11),

http://folk.uib.no/hnoi/avn/media/VakresteNavn_Dagbl_19nov1988.pdf (gjengis etter tillatelse fra Dagbladet, tlf. 23.3.2011, SM)

Omtalen bygger også på grunnlagsdata fra undersøkelsen. I undersøkelsen ble ikke data om navnevalg krysskoblet mellom f.eks. partivalg og alder, eller utdanning og alder. Omtale av slike forhold både i boka og i Dagbladet bygger på kombinasjoner med andre opplysninger og antakelser.

s. 18: Mødres alder og navnevalg –

ssb.no/navn, under "Artiklar", "Alder har betydning for valg av navn" (2002)

s. 20: Navn øst og vest i Oslo –

Jan Erik Kristiansen og Jørgen Ouren: Navnebruk i Oslo: Johnny fra Stovner? I: *Samfunnsspeilet* nr. 6, 1998 (utdrag på SSBs nettsider). Deler av framstillingen i boka er tolking på grunnlag av grafiske framstillinger i artikkelen.

s. 22: Thomas og Camilla-sitat –

Nils-Fredrik Nielsen: *Ekte sekstiåttre spiser ikke seipanetter*, Gyldendal Norsk Forlag 1984. Side 20.

s. 23–25: Navn som er ulike fra språk til språk –

Bygger på mange navneleksika og navnestatistikker for de omtalte språkene. Mange slike kilder er nevnt på mine nettsider, <http://www.uib.no/lle/ressurser/tjenester/personnavn>.

Kap. 2 De gamle norske fornavnene

s. 26 og videre i kap. 2: Urnordiske og gammelnorske navneformer og navnebetydninger –

Hentet fra mange kilder, bl.a. de nedenfor.

Kruken og Stemshaug: *Norsk personnamnleksikon* (1995) har slike opplysninger under navneoppslagene.

Assar Janzen: *Personnavne*. (København, Oslo og Stockholm 1947) har fyldig omtale av navneskikker i urnordisk og nordisk middelalder.

E.G. Withycombe: *The Oxford Dictionary of English Christian Names* (3. utg. 1977, og eldre utg.) omtaler gammelengelsk navnelaging i innledningen og under navneoppslagene.

Kohlheim og Kohlheim: *Duden Familiennamen* (Mannheim m.fl. 2005, tilsvarende i 2000-utg.), i innledningen og i oppslagene.

s. 27: Opphavlig samiske fornavn –

Håkan Rydving: En samisk namnlängd. I: *Studia Anthroponymica Scandinavica (SAS)* nr. 16, s. 81-87. (Uppsala 1998). Særlig s. 85.

Folketellinger fra 1801 og senere hos Digitalarkivet (digitalarkivet.no) og oppslag hos SSB (ssb.no/navn).

s. 27: sitat fra de Fine i Stavanger –

Riksarkivet (med flere forfattere): Norge i 1743. Innberetninger som svar på 43 spørsmål fra Danske Kanselli, bd. 4, s. 188 (Oslo 2006)

s. 34–35: Norske fornavn i Tyskland stoppet av nazi-styret –

Wilfried Seibicke: *Vornamen*, Frankfurt am Main & Berlin, 2002, s. 124–125.

s. 35–36: Gun og Odd som ord og navn –

Flere nordiske og engelske ordbøker, bl.a. *The Concise Oxford Dictionary*, 10th ed., rev., Judy Perasall (Oxford 2001).

s. 36–42: Bruken av nordiske navn gjennom flere århundrer –

Bygger på mange kilder. Innledningsdelene i Stemschaug: *Norsk personnamnleksikon* (1982, 1. utg.) har fyldig framstilling om mye av navnbruk gjennom århundrene fra før vikingtiden til rundt 1980. Eksemplene er helst valgt blant de vanligste navnene til ulike tider, særlig fra SSBs statistikker.

s. 37–38: Ivar Aasen om navn med ine-ender –

Ivar Aasen: *Norsk Navnebog eller Samling af Mandsnavne og Kvindenavne*. Christiania 1878, s. 92–93. Utgitt på nytt i serien Skrifter frå Ivar Aasen-instituttet. Nr. 3. Volda 1997, s. 83.

s. 42–43: Utdøde fornavn –

Bygger på navn fra navnebøker som er kontrollert mot folketellings- og folkeregisteropplysninger.

s. 42–43: WoduridaR og Wiwar, Odrid og Viv –

Ottar Grønvik: *Runene på Tunesteinen*, s. 98 og 113. Oslo: Universitetsforlaget, 1981.

Kap. 3 De kristne fornavnene

s. 44–46: Innføring av kristne navn i Norge –

Bygger på mange kilder. Innledningsdelene i Stemschaug: *Norsk personnamnleksikon* (1982, 1. utg.) har kristne navn del av framstillingen. Eksemplene er helst valgt blant de vanligste navnene til ulike tider.

s. 47: Bekjempelse av hedenske navn på 1700-tallet –

Riksarkivet (med flere forfattere): *Norge i 1743. Innberetninger som svar på 43 spørsmål fra Danske Kanselli*. 5 bind. Oslo 2003–2008. Holla, bd. 3, s. 488; Ulvik i Hardanger, bd. 4, s. 239 (Graven, Granvin). (Se også de Fine fra Stavanger i kap. 2.)

s. 48–53: Hva navn i Bibelen betyr –

Bygger på mange oppslagsverk om bibelske navn på mange språk.

Norske navneleksika med opplysninger om slike betydninger er

Kruken og Stemshaug: *Norsk personnamnleksikon* (1995) og

Dag Kjær Smemo: *Bibelsk navnebok* (Oslo 2002).

Andre sentrale kilder her er:

Heinz Schumacher: *Die Namen der Bibel und ihre Bedeutung im Deutschen* (11. utg. Hebrunn 2005; første gang utg. 1958).

Hellmut Haug: *Namen und Orte der Bibel*. (Deutsches Bibelgesellschaft, Stuttgart 2002).

Alfred Jones: *Jones' Dictionary of Old Testament Proper Names* (Grand Rapids, Minnesota, 2007; opptrykk av opprinnelig utgave fra 1856).

s. 53: Noen sjeldne latinske navn i Bibelen som er nevnt –

Klemens (Fil. 4,3), Julius (Apg. 27, 1 og 3), Julia (Rom. 16,15), Klaudia (2. Tim. 4,21)

Kap. 4 Lokale navneskikker

s. 57, 62–63: Eksempler på lokale navn som ble populære over hele landet etter midten av 1900-tallet –

Data fra SSB, presentert i tabeller i Ivar Utne: *Spredning av fornavn*. (Bergen 1990)

s. 58–80: Lokale skikker og sjeldne eksempler –

Folketellinger fra 1801 og senere (digitalarkivet.no).

Dels bygger det på tips fra andre kilder, som er kontrollert mot folketellingene og flere kilder. Mange navn som kan oppfattes som lokale, er ikke med fordi de har vært i bruk mange steder i landet.

s. 61–62, 68–69: Lister med fornavn i Norge på 1700-tallet –

Riksarkivet (med flere forfattere): *Norge i 1743* (nevnt ovenfor).

s. 68: "Reinert med beine", sørlandssang –

Tekst av Kåre Zakariassen og melodi av Adolf Eikvåg

s. 69: Syprian –

Odd Ottesen og Jan Fredrik Anker Solem: Slekten Flor fra Firenze. I: *Norsk slektshistorisk tidsskrift*, 2001, s. 3–48; om Syprian og Cyprian s. 16–17, 20–21. [Lagt til 27.5.2011]

s. 70: Vinjar, Vinsjans og Vincents –

Ola Stemshaug: Fornamnet *Vinjar* – opphav og bruk. I: *Namn og Nemne*, nr. 12, s. 71–79 (Bergen 1995). [Lagt til 27.5.2011]

s. 71: Erasmus Montanus-samtalen –

Ludvig Holberg: *Erasmus Montanus*, 2. akt, scene 2.

s. 75: Bonsak –

Olav Veka: *Norsk etternamnleksikon* (Oslo 2000, 2001).

Kruken og Stemshaug: *Norsk personnamnleksikon* (1995).

Knudsen, Kristensen og Hornby: *Danmarks gamle personnavne*, II. Tilnavne, første halvbind, s. 181, "Bønesek" (København 1949–53).

Kohlheim og Kohlheim: *Duden Familiennamen* (Mannheim m.fl. 2005, tilsvarende i 2000-utg.), oppslagene "Bohnensack" og "Bohnsack".

s. 76: Samiske og kristne navn i bruk fra 1600-tallet –

Helge Guttormsen: Bruken av norrøne, kirkelige og bibelske navn i Nord-Troms. Ei sporing av samiske og kvenske valg av døpenavn i perioden ca. 1700–1860. I: Sigrid Skarstein (red.): *Dåp og død. Din inngang og din utgang*. Museumskrift nr. 3, s. 49–63. Vadsø: Vadsø museum – Ruija kvenmuseum, 2003.

s. 77: Samiske fornavn, eksempler –

Sámi Instituhtta (u.å., før 1999). *I. Fornavn/ovdanamat*. (Fotokopi distribuert til folkeregistrene i 1990-åra.)

s. 77: Samiske navn offisielt –

Hætta, Odd Mathias. 2003. *Samiske personnavn i Kautokeino gjennom 30 år (1970-1999)*. (HiF-Rapport 2003:10. Alta: Høgskolen i Finnmark, 2003.)

s. 78: Sørsamiske navn –

Løøv, Anders. 2000. Sørsamiske etternavn. I: Olav Veka: *Norsk etternamnleksikon*. (Oslo 2000, 2001).

Løøv, Anders. 2002. Sørsamiske personnavn fra førkristen tid til nåtid. I: Svavar Sigmundsson (red.): *Kristendommens indflydelse på nordisk navngivning*, s. 59–66. (NORNA-rapporter 74. Uppsala: NORNA-förlaget, 2002.)

s. 78: Sørsamiske navn før kristendommen –

Håkan Rydving: Sørsamisk i: Arnold Dalen m.fl.: *Trøndersk språkhistori*, s. 357–397 (Trondheim 2008). Side 385–386.

s. 78–79: Rare navn, bl.a. i Nord-Norge –

Ingjald Reichborn-Kjennerud: Navneskikker i Nord-Norge. I: *Maal og Minne*, 1942, s. 99–117. (Hvorvidt navnene som blir presentert i artikkelen, har vært brukt som offisielle navn, er uklart.)

Gulbrand Alhaug: Personnamn i Nord-Noreg. Forskingsstatus og perspektiv framover. I: *Nordlyd*, nr. 15, s. 87–111 (Univ. i Tromsø 1989). Særlig om de mest rare på s. 86-91 og s. 105–107, bl.a. Analus på s. 106.

Gulbrand Alhaug: Noen trekk ved fornamna i Nord-Noreg. I: *Studia Anthroponymica Scandinavica. Tidskrift för nordisk personnamnforskning (SAS)*, nr. 3, s. 73–101 (Uppsala 1985). Bl.a. om Analus på s. 83, og om etternavn som fornavn s. 77–80.

Den mulige sammenhengen mellom Claus, Clausette og Klosetta har jeg fra Gulbrand Alhaug, muntlig (des. 1999).

s. 79: Rare navn i Arendal –

Sunnmørsposten 23.9.1901, gjengitt i *Nytt om namn* nr. 10, Oslo 1989 (innsender Terje Aarset);

s. 80: Nordøsta –

Dødsannonse gjengitt i Einar-Arne Drivenes (red.): *Nordnorsk kulturhistorie*, 1994, bd. 2, s. 235.

s. 80: Primorina og Secondora –

Egil Børre Johnsen (red.): *Vårt eget språk* (3-bindsutg., Oslo: Aschehoug, 1987), bd. 1, s. 149.

Kirkeboka, Jevnaker, Oppland, Ministerialbok (= prestens bok) nr. 7 (1858–1876), Fødte og døpte 1872, side 71; kopi her:

<http://www.arkivverket.no/URN:NBN:no-a1450-kb20070205640256.jpg>

(kopi fra samme kilde, med referanse på kopien, og for A4-utskrift:

http://folk.uib.no/hnoi/bok2009/Primorina_Sek_dp_Jevnaker_1872.pdf)

Kap. 5 Når foreldre går i flokk – navnemoter

s. 84–85: Jenny og Olga –

Opplysninger om utbredelse i Norge og bakgrunnen for foreldrene bygger på søk i folketellinger i Digitalarkivet (digitalarkivet.no).

Utbredelsen av Jenny i forbindelse med sangeren Jenny Lind bygger på norske og svenske navneleksika.

Opplysningene om utbredelsen av Olga i Europa, Norden og Norge bygger på navnebøker, og på navnestatistikk fra nordiske land.

De to kongelige Olag-ene som er nevnt, er omtalt i mange oppslagsverk og historieframstillinger.

s. 81, 87–88: Linn –

Kruken og Stemshaug: *Norsk personnamnleksikon* (Oslo 1995), s. 182.

Anne Hillestad Austbø. 1986. *Navneloven med kommentarer. Lov 29. mai 1964 nr. 1 om personnamn* (Oslo: Universitetsforlaget). Side 104–105

Statistisk informasjon bygd på folkeregisteret (fra SSB).

Se også kap. 7.

s. 88: Arkitektur og moter –

Dels etter Gulbrand Alhaug: *Fornamn i Noreg frå 1900 til 1975 – med vekt på endringar i namnemønsteret*. (Oslo: Novus forlag, 2004). Side 96.

Kap. 6 Hva foreldre bør tenke på når de skal gi barn navn

s. 91: Dagbladet 16. november 2008," Hva skal barnet hete? Sigrid Liverpool" (også oppgitt i boka)

s. 94: Navn fra dyr, søskenflokk –

Opplyst fra bekjente. Kontrollert mot folkeregisteret (skattelikninga på nett).

s. 95: Folkevisenavn i fødselsannonse;... *Glade foreldre til fire er Solgun Furnes og Aksel Heiner Misje. Bergens Tidende*, tirsdag 9. mars 2010, s. 6, "Tett på" (del 2?); (også oppgitt i boka)

s. 95: Ask Egilson Holmefjord; *Bergens Tidende*, tirsdag 7. april 2009, s. 6, annonser (også oppgitt i boka)

s. 96: Alve Skulesson Stene; *Fredriksstad Blad*, mandag 30.8.2010, s. 33 (også oppgitt i boka)

s. 98: Timann, *Båtguiden*[nett], *Seilas* [nett], 6.7.2007 –

Tekstene har samme tekst, men ulikt oppsett og ulike bilder:

Båtliv, "Historien om Askeladden",

<http://www.batliv.com/wip4/detail.epl?id=154054&cat=5867>

Seilas, "Eventyret om Askeladden",

<http://www.seilas.no/photoalbum/view2/P3NpemU9b3JnJmlkPTE1NjY4Mw>

s. 100: Fredrik Steen –

(nrk.no/mr, 5.10.2010, http://nrk.no/nyheter/distrikt/more_og_romsdal/1.7322912;

s. 100: I de to tekstene fra VG er "mellomnavnet" i gjengivelsen endret til "andrenavnet" for omtalen av Saga og Franciska for at dette skal være i samsvar med ordbruken i boka, bl.a. s. 149–150.

s. 102: Thea –

Opplyst av Thea.

s. 103: Merete –

Opplyst fra mora til hun som fikk navnet Mona (NRK-ansatt) omkr. år 2000.

s. 106: Ylajali –

Knut Hamsun: *Sult*, 1. utg. 1890, s. 16. I senere utgaver finner vi dette få sider etter begynnelsen.

s. 107: Molly Melissza –

Fra Voss, *Bergens Tidende* 17.10.2009, del 2, s. 6 (bilder av nyfødte).

Kap. 7 Får vi godkjent fornavnet?

Nettsider med henvisning til flere detaljer om regler for fornavn fins her:

<http://www.uib.no/le/ressurser/tjenester/personnavn/navnesoknader>

Framstillingen nedenfor er på de mest aktuelle punktene mer detaljert enn framstillingen på nettsiden ovenfor.

s. 108: Hosianna –

Odelstinget 22.1.1923, referat, s. 103, 2. spalte.

s. 109: Russisk Osanna –

Superanskaja, A. V.: *Slovar russkikh imjon* [norsk transkripsjon]. Russisk forfatter og tittel: Суперанская, А. В.: *Словарь русских личных имён*. Moskva 2004. ISBN 5-699-04622-4

s. 109: Tysk Osanna og Hosianna –

Seibicke, Wilfried: *Historisches Deutsches Vornamenbuch*. 5 bind. Berlin og New York: de Gruyter, 1996-2007. Særlig under "Oseanna" i bd. 3, og litt under "Hosianna" i bd. 2.

s. 116: Helt Harry (i rammen) –

Debatt i Odelstinget 21. mars 2002, s. 162, 2. spalte (øverst).

http://folk.uib.no/hnoi/avn/freg/lov/Stortinget_2002_navnelov/Deb_Ot_21mars2002_o020321.pdf (kopi hentet fra Stortinget.no 12.10.2010)

s. 116–117: Rudy -- (*Nordlys* 25.7.1989, s. 8) (også oppgitt i boka)

s. 119–120: Linn, dom –

Eidsivating lagmannsrett, dom 2.2.1982, ankesak nr. 226/81, hl.nr. 292/81.

Kap. 8 Etternavnstradisjoner i norge

Kapittelet bygger på flere av Ivar Utnes artikler om etternavn:

Ivar Utne: Tyske og hollandske slektsnavn i Norge. *Genealogen*, nr. 1, 2000, s. 51–53.
Oslo: Norsk Slektshistorisk Forening.

Ivar Utne: Utviklinga av slektsnavn i Norge, med særlig vekt på sen-navn. I: *Genealogen*, nr. 2, 2001, s. 13–26.

Ivar Utne: Gifte kvinners etternavn, slektsnavn og mellomnavn. *Genealogen*, nr. 2, 2002, s. 5-19.

Ivar Utne: Etternavn danna av navn på gårdsbruk – sett i et navnebeskyttelsesperspektiv. *Namn og Nemne* 20/21, 2004, 95–128. Bergen: Norsk namnelag, ved Nordisk institutt, Universitetet i Bergen

Lenke til kopi av artikkelen:

http://folk.uib.no/hnoi/avn/publ/pdf/Gardsnavn_NoN2003_2004.pdf

(© Opphavsrett og kopirett til denne artikkelen: Ivar Utne og Norsk namnelag.

Den kan ikke distribueres i strid med åndsverksloven. Opplysninger og kommentarer herfra kan brukes med referanse til overskriften, Namn og nemne, nummer og forfatteren.)

Ivar Utne: Gamle språkformer i etternavn med opphav i norske gårdsnavn. *Genealogen* nr. 2, 2008, s. 26–37.

s. 126 om *Máhte-Ánne*, der farens fornavn i nominativ/subjektsform er *Máhtte* –

Bygger på Rydving, Håkan. Nordsamiske slektsnamn. I: Veka: *Norsk etternamnleksikon*. Oslo 2000 og 2001). Side 19.

Tilsvarende for *Ándde-Ánde*, der det første er farens fornavn i genitiv, er omtalt i Ot.prp. nr. 31 (2001–2002), pkt. 8.3.2, s. 37
(<http://www.regjeringen.no/nb/dep/jd/dok/regpubl/otprp/20012002/otprp-nr-31-2001-2002-/8/3/2.html?id=166997>)

s. 128: Ovius Ovii Fridricstadiensis –

Sigurd Engelstad: Slekten Wangensteens opprinnelse, i: *Norsk slektshistorisk tidsskrift*, bd 24, Oslo 1973, s. 1–17. Omtalt på s. 4 og note 7 s. 15;

s. 129: Parelius –

Nils Parelius: "Sogneslekten Parelius.", i: *Norsk slektshistorisk tidsskrift (NST)* 13 (1951, 1952), s. 43–48. Særlig s. 43–44.

Nils Parelius: "Borgundslekten Parelius", i: *NST* 14 (1954)s. 289–323, særlig s. 289–293.

Olav Veka: *Norsk etternamnleksikon*. (Oslo 2000, 2001).

Flere leksika.

s. 130: Daniel "Surbrød"-sitat –

Bondestudentar fins i minst to versjoner i ulike utgaver. Utdraget her bygger på bl.a.:

Arne Garborg: *Bondestudentar*, 1. utg. 1883, s. 52–53; 1964-utg. i serien Aschehougs fontenebøker, s. 30; 1996-utg. i serien Norges nasjonallitteratur, nr. 14, s. 45–46; 2007-utg., utg. av Time kommune, s. 32–33.

Andre versjoner fins i mange utgaver etter 1885, blant annet i Skriftir i samling (og Skrifter i samling) og i Olav Midttuns skoleutgaver utgitt i perioden 1936–2001. (Omtalt i Sveinung Times etterord i 2007-utg. nevnt ovenfor, s. 172, note 1.)

Teksta her er modernisert til dagens nynorskrettskriving (læreboknormal). Deler er redigert vekk for å fram det som er mest sentralt for framstillingen om navn.

s. 131–132: Kristiania og Ringerike, vekslende etternavn –

Sitatene er hentet fra: Odelstingsproposisjon nr. 12 (1922): *Om utferdigelse av en lov om personnavn*, s. 3.

s. 133: Personalpantregitrene før 1923 –

Innst. O. VIII 1922, *Innstilling fra justiskomiteen om utferdigelse av lov om personnavn*, s. 2; Ot.prp. nr. 17 (1901-1902), *Angaaende udfærdigelse af en lov om slegtsnavne*, s. 4; G[uthorm] Hallager: *Om Personnavne – efter norsk og fremmed Ret*. (Kristiania [Oslo] 1895), s. 50; Departementstidende 1848, s. 655.

s. 134: ”Ny bytter vi litt navn”, sang med Victor Bernau –

Opptak fra NRKs lydarkiv. Deler om etternavn er transkribert av IU. Revyvisa omhandler også endring i skrivemåten av stedsnavn, særlig bynavn.

s. 135–139: Norske gårdsnavn på dansk, eldre etternavn –

Ivar Utne: Gamle språkformer i etternavn med opphav i norske gårdsnavn. *Genealogen* nr. 2, 2008, s. 26–37. Litt også i: Ivar Utne: Utviklinga av slektsnavn i Norge, med særlig vekt på sen-navn. I: *Genealogen*, nr. 2, 2001, s. 13–26.

s. 137: Daniel Braut-sitat –

Denne bygger på bl.a.: Arne Garborg: *Bondestudentar*, 1. utg. 1883, s. 79-81; 1964-utg., s. 44; 1996-utg., s. 45–46; 2007-utg. fra Time kommune, s. 45–46. Se ellers opplysningene om ”Surbrød”-sitatet ovenfor.

s. 139: Eksempler med c, q, x, z, sch som har blitt stoppet tidligere –

Anne Hillestad Austbø. *Navneloven med kommentarer. Lov 29. mai 1964 nr. 1 om personnamn* (Oslo: Universitetsforlaget, 1986). Side 44.

s. 139–140: Navn på gårdsbruk, regler og endring i regler --

Status i saken for eventuell endring, fra Stortingets spørretime 31.1.2011:

<http://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Sporsmal/Skriftlige-sporsmal-og-svar/Skriftlig-sporsmal/?qid=49105>

s. 140–141: Uttale av etternavn –

Se bl.a. Utne: Gamle språkformer i etternavn [...] (2008), nevnt ovenfor, særlig s. 28, men også under omtaler av enkeltnavn. Artikkelen omtaler mest sammenhengen mellom gammel uttale av gårdsnavn og gamle skrivemåter.

s. 141: Forskjellig etternavn for mann og hustru med navneloven fra 1923, sitat fra Justiskomiteen –

Innst. O. VIII (1922), Innstilling fra justiskomiteen om utferdigelse av lov om personnavn, s. 3

s. 142: Etternavn i ekteskap før 1923 –

Sitat fra P. J. Collett: *Den Norske Familieret*, s. 132. 3. Udg. Christiania [Oslo] 1859.
Tilsvarende i P. J. Collett: *Forelæsninger over Familieretten efter den norske Lovgivning*, s. 133. 5. Udg. Chra. 1885;

s. 143: Etternavn for karrierekvinner med navneloven fra 1923 –

Navneloven, 1923, § 4 og § 10.

Henrik Lundh: *Navneloven av 9 februar 1923 med innledning og kommentar* (Kristiania [Oslo] 1924); omtalen av § 4 s. 22–28 og av § 10, lovtekst s. 60–61 og særlig notene 24–28 s. 65–66.

s. 143: Gifte kvinners etternavn fra 1949 –

Sitat fra Odelstingsproposisjon nr. 32 (1949) *Om endringer i ekteskapslovgivningen*, s. 14.

s. 144: Birgit Gjernes-sitatet –

Tidligere NRK-medarbeider Birgit Gjernes fortalte om sin egen erfaring med etternavn da hun giftet seg 1955, i programmet "Sånn er livet" i NRK P2 17.11.1999 kl. 2203–2300, også gjentatt som del av et innslag om kvinners etternavn i "Språkteigen" i NRK P2 2.4.2000.

Kap. 9 Mellomnavn – forlatte etternavn

Mye av framstillingen bygger på:

Ivar Utne: Gifte kvinners etternavn, slektsnavn og mellomnavn. *Genealogen*, nr. 2, 2002, s. 5-19. (Oslo: Norsk Slekthistorisk Forening)

Ivar Utne: Fornamn som er like etternavn. *Namn og Nemne* nr. 18, s. 79–98 (Bergen 2001).

Lenke til kopi av artikkelen:

http://folk.uib.no/hnoi/navn/publ/pdf/Like_for_og_etternavn_NN2001.pdf

(© Opphavsrett og kopirett til denne artikkelen: Ivar Utne og Norsk namnelag.

Den kan ikke distribueres i strid med åndsverksloven. Opplysninger og kommentarer herfra kan brukes med referanse til overskriften, Namn og nemne, nummer og forfatteren.)

s. 146: Tall for mellom- og etternavn i ekteskap og samboerforhold –

Beregnet på grunnlag av:

SSBs tall for gifte og samboere, <http://www.ssb.no/samboer/>.

Noack, Turid og Kenneth Aarskaug Wiik: Navnevalg ved giftermål: Likestillingens siste skanse. I: *Samfunnsspeilet* nr. 5, 2005. Oslo: Statistisk sentralbyrå. [Nettutgave hos Statistisk sentralbyrå: <http://www.ssb.no>].

”Valg av navn ved ekteskap”, kap. 6.2.4 i *NOU 2001:1 Lov om personnavn. Tradisjon, liberalisering og forenkling*. (dels skrevet av IU), nettadresse: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/jd/dok/nouer/2001/nou-2001-1/7/2/4.html?id=376553>.

Forklaringer på beregningsmåten jeg bruker for samboere og gifte, fins i Utne: ”Gifte kvinners etternavn” (se ovenfor, for kap. 9), s. 16–17.

s. 147: Tall for mellom- og etternavn for barn –

Bygger på:

De årlige navnestatistikkpresentasjonene hos Statistisk sentralbyrå, <http://ssb.no/navn>.

Kenneth Aarskaug Wiik: Hva skal barnet hete? Det blir gjerne fars etternavn. I: *Samfunnsspeilet* nr. 6, 2005 Oslo: Statistisk sentralbyrå. [Nettutgave hos Statistisk sentralbyrå: <http://www.ssb.no>]

s. 148: Sitatet om mellom- og etternavn for familiemedlemmer –

Nils-Fredrik Nielsen: *Ekte sekstiåttre spiser ikke seipanetter*, s. 19 (Oslo 1984).

s. 151: Johan Nordahl Brun, Nordahl Rolfsen og Nordahl Grieg –

Ivar Utne: Fornamn som er like etternamn. *Namn og Nemne*, nr. 18, 2001, s. 79–98 (Bergen). Side 87.

Lenke til kopi av artikkelen ovenfor (kap. 9).

Oppslagene for de tre i *Norsk biografisk leksikon*, utg. 1999-2005.

Th. Bull: *Biskop Johan Nordahl Brun og hans slekt*, bl.a. s. 199, 204. Oslo 1938. Mange tilsvarende eksempler for flere i familien i slektsregisteret i Bulls bok.

Kap. 10 Å pynte seg med etternavn – om navneskifte

Navneloven, div. artikler av IU; se litteraturlista i boka og mine nettsider på denne adressen: <http://www.uib.no/le/ressurser/tjenester/personnavn/navnesoknader>

(Utrag av artikler kan bli gjort tilgjengelig på nett senere. I så fall vil det bli opplyst om det her.)

”Fine gamle etternavn med tradisjon i slekta” fins i *Medlemsblad* fra DIS-Hordaland nr. 2, 2005, side 9–11,

http://ho.disnorge.no/medlemsblad/DIS-Hord_Juli_05.pdf

Kap. 11 Kallenavn og litt om kjælenavn

s. 169 Å dæven som omskrives til Odd Even –

Tone Tryti: *Norsk slangordbok* (Oslo 2008). Oppslaget ”Odd Even”.

s. 176: Kallenavn for døve –

Sonja Erlenkamp, Språkteigen 11.7.10, prof. v. Høgskolen i Sør-Trøndelag;

s. 179: Russ med kallenavn, sitat –

Avisa *Hordaland*, Voss, 2.5.2009, s. 14 (også oppgitt i boka)

s. 180–181: Rambo –

VG 14.6.1986

s. 182: Bandasje-Bakke --

<http://www.ba.no/sport/fotball/brann/article5181838.ece> (4.7.2010, oppdatert 5.7.2010), <http://www.nrksport.no/fotball/eliteserien/1.7197025> (4.7.2010)

Referanseliste for kallenavn og kjælenavn i kap. 11

Kortform nedenfor	Full tittel og øvrig referanse
Allment	Brukt for mange

Bergen	Billy Riddervold (Smith): <i>Kallenavn i Bergen</i> . Bergen: Bodoni forlag 2005.
Bergen_priv	Private kontakter i Bergen
Bruvik	Bygger på forskningsprosjekt ved Bruvik skole høsten 2010. Rapport fra prosjeketet under "Kallenamn" her: http://www.bruvik.skule.no/index.php?pageID=188&page=nermiljoprosjekt Info også her: http://www.uib.no/lle/ressurser/tjenester/personnavn/smaanytt-om-navn/forskningsdagane-kallenamn-i-bruvik
BT	Bergens Tidende
Eid	Andreas "Prikken" Sunde: <i>Gammelt og nytt frå Eid kommune i Nordfjord</i> . Nordfjordeid: Fjordabladet, 1995.
Forbrytere	Helge Refsum: Økenavn og tilnavn på forbrytere. <i>Maal og Minne</i> , s. 1–14. Oslo: Bymaals-lagets forlag, 1931.
Fredrikstad1	Svein Skahjem: <i>Fra Anders til Christian B. Originaler og personligheter i Fredrikstad</i> . Fredrikstad 1997
Furuflaten	Reportasje om kallenavn i Furuflaten i Nord-Troms, i Norsk attraksjon på NRK 1 høsten 2009
Gruver	Ola Stemshaug: <i>Tilnamn i norske gruvesamfunn – Kongsberg og Røros</i> . Det kongelige norske videnskabers selskab. Skrifter no. 1–1984. Trondheim, Oslo, Bergen, Tromsø: Universitetsforlaget.
Industri	Knut Kjeldstadli: Blemma, Bligutten og Blåskjegg. <i>Dugnad – Tidsskrift for folkelivsgranskning</i> , 1981, nr. 3/4 s. 93–98. Oslo: Novus.
IU	Fra Ivar Utne
Laget her	Laget for denne framstillingen, etter utbredte mønster
Larvik	Eigel Gundersen: "Du ska'kke tru at du er noe". Tilnavn og utnavn i Larvik ca. 1900–1945. <i>Namn og Nemne</i> 22, s. 57–73. (Bergen 2005)
Lærerliste	”Hvilke kallenavn har du hatt på din lærer?”, fra internett, http://www.diskusjon.no/index.php?showtopic=418342 [henta 1.5.2010]
Media	Omtalt i media, oftest mange steder

Nord-Norge	Gjert Tømmeraas: <i>Navnet skjemmer ingen. Klengenavn brukt i Nord-Norge</i> . Illustrasjoner av Roald Ellingsen. Uten utg.-sted [Bodø]: Mediekontakt (Trykk: Trykkeriet, Høgskolen i Bodø) 2006.
Odda1	”Utnamn i Odda og Tyssedal”, i: Odda i manns minne 1998, s. 66–67
Odda2	Ufrivillig kallenamn (journ. Eva Røyane), <i>Bergens Tidende</i> 14.5.2000; utdyping av artikkelen i Odda i manns minne 1998
Sogn_Fjordan e1	Einar Førde: Namnet skjemmer ingen. I: E. Førde: <i>Smeltingen Høyanger</i> , s. 96–104. Oslo: Det Norske Samlaget, 1990.
Sogn_Fjordan e2	Katrine Sele og Oddleiv Apneset. Ein av gutta. I: <i>Herifrå</i> , s. 82–89. Førde: Selja Forlag 2006.
Stompa	Stompa-bøkene og -filmene
Sør- Trøndelag_priv	Privat kontakt
Ullensvang	Botolv Helleland: Ola no, Ola før, Ola fyre før. I: <i>Talatrosten 1981</i> , s. 24–26. Oslo: Målførearkivet, Univ. i Oslo.
Vadsø	Knut Vara: <i>Med Kybiekspressen til Moskva - klengenavn i Vadsø 1945–1970</i> . [Nesoddtangen, ikke oppgitt i heftet], 2005 [ikke oppgitt i heftet].

Kallenavn, kjælenavn	Side	Kilde (tall = sidetall)
Askeladd	162	Folkeeventyr, Askeladden og de gode hjelpere
Dikken	162	Eid 14
Dillinger	162	Eid 14
Eleven	162	Eid 14
Fuglen	162	Eid 14
Kolomen	162	Eid 14
Kvepsen	162	Eid 14

Manken	162	Eid 14
Pedellen	162	Eid 14
Pøkjén	162	Eid 14
Stolpen	162	Eid 14
Toti	162	Eid 14
Ba	163	Allment
Bergen	163	Stompa
Bergenseren	163	Allment
Bodø	163	Stompa
Bæbbe	163	Allment
Erik Faen	163	Industri 95
Kjakan	163	Media
Mossingen	163	Allment
Nordlendingen	163	Allment
Nøtterø	163	Stompa
Ojsann	163	Bergen_priv
Olemann	163	Allment
Orkanger	163	Stompa
Seduen	163	Ullensvang 24
Stanken	163	Allment
Stavanger	163	Stompa
Sørlandet	163	Stompa
Tulla	163	Allment
Tutta	163	Allment
Aleks	164	Allment
Annemor	164	Allment
Bibben	164	Allment

Bibbi	164	Allment
Bibbi	164	Allment
Bitten	164	Allment
Bror	164	Allment
Dokka	164	Allment
Dukken	164	Allment
Ea	164	Laget her
Gullet	164	Allment
Guttemann	164	Allment
Hansemann	164	Allment
Idalill	164	Laget her
Li	164	Laget her
Lillebror	164	Allment
Lillegull	164	Allment
Lu	164	Laget her
Mas	164	Laget her
Minien	164	Media, Jahn Ivar Jakobsen, fotball
Minien (til Benjamin)	164	Allment
Minken (Fosheim)	164	Media
Minsten	164	Allment
Noahgutt	164	Laget her
Oddemann	164	Allment
Sasa	164	Laget her
Sebbedulle	164	Elevprosjekt i Bergen
Søster	164	Allment
Tertit	164	Allment
Toppen (Bech)	164	Media

Trulte	164	Allment
Tutt	164	Allment
Tutta	164	Allment
Veslebror	164	Allment
Veslegutt	164	Allment
Veslemor	164	Allment
Vesle-Ola	164	Allment
Bamse	165	Allment
Brillekongen	165	Allment
Flytebrygga	165	Lærerliste
Frilufsrestauranten	165	Bergen 37
Fyrtårnet	165	Allment
Hvitosten	165	Allment
Jesus (skjegg)	165	Gruver 21 (Røros)
Julenissen	165	Lærerliste
Kaffebrettet	165	Lærerliste
Kvitosten	165	Odda2
Liket	165	Nord-Norge 16
Naien	165	Bergen 46
Nissen	165	Lærerliste
Prikken (fregner)	165	Eid 8
Prikken (liten)	165	Bergen 48
Rulle	165	Allment
Ruslebiffen	165	Lærerliste
Rødtopp	165	Allment
Sakkeus	165	Gruver 21
Snottiken	165	Bergen 51 (bergensk)

Snowflake	165	Lærerliste
Stakan	165	Allment
Stælken	165	Allment (jf. "Stælken Gundersen")
Tjukkassen	165	Allment, og av Kjukkien
Tjukken	165	Sogn_Fjordane1 98, Allment, og av Kjukkien
Tørketenna	165	Sogn_Fjordane1 98
Ugla (briller)	165	Lærerliste
Ballakløyvaren	166	Bruvik
Bispen	166	Allment
Black & White	166	Lærerliste
Busemannen	166	Lærerliste
Dollaprinsessa	166	Bruvik
Drillo	166	Media
Dukkopp	166	Sør-Trøndelag_privat
Fliro	166	Bruvik
Fomlesen	166	Lærerliste
Greven	166	Nord-Norge 58, Odda1 66
Grevinnen	166	Allment
Hauken	166	Sør-Trøndelag_privat
Kaffe-Lars	166	Lærerliste
Kapellanen	166	Allment
Kniksen	166	Media
Moses	166	Gruver 19 + Sogn_Fjordane1 101(skolestyrer)
Pastoren	166	Gruver 37
Reserve-Jesus (bibelleser)	166	Sogn_Fjordane1 101
Reserve-Jesus (predikant, strengt kristen)	166	Nord-Norge 68

Smatteren	166	Lærerliste
Sterke-Nils	166	Gruver 25 (Kongsberg) + div. leksikon (Seljord)
Stinky	166	Lærerliste
Stivetøyet	166	Gruver 22
Answaret	167	Gruver 22
Fauern	167	Larvik 59
Granat-Affen	167	Bergen 45
Hakk i hæl	167	Industri 94
Knoll og Tott	167	
Nattoget og Sidevogna	167	Bruvik
Slaske-Barbro	167	Gruver 25
Sothøna	167	Furuflaten
Teten	167	Gruver 36
Tilhenger'n / Tilhengeren	167	Nord-Norge 73
Tuppen og Lillemor	167	Allment, brukt i en sang
Zatopek	167	Industri 93
Doffen	168	Allment
Doffen	168	Allment
Even Føa	169	Gruver 28
Hellik Ræva	169	Gruver 29
Kesten	169	Sogn_Fjordane2 84
Kons	169	Ullensvang 26
Ofta	169	BT 4.5.1997, "Døpt av bygdefolket";
Sjur Uss	169	Gruver 29
Å dæven (Odd Even)	169	Allment, bl.a. Hedmark
Balsam	170	Media, jf. Shampo
Grammofonen	170	Odda2

Grammofonplatene	170	Odda2
Leksikonet	170	Sogn_Fjordane1 98
Lommeleksikonet	170	Sogn_Fjordane1 98 (jf. Leksikonet)
Nils Mannskit, Mannskit Junior, Mini-mannskit	170	Nord-Norge 18
Perla, Perlemor	170	Gruver 14
Polyester, Polyfredrik	170	Kjartan Fløgstad: Fimbul. 1994-utg. (1. utg.) s. 72 (i kap. "Indre stamveg"); (1996-utg., s. 90;)
Shampo	170	Media, jf. Såpa, Balsam
Sjuende Sans, 7. sans	170	Sogn_Fjordane1 98 (jf. Leksikonet)
Såpa	170	Media, jf. Shampo
Go'sprekka, Go'spreka	172	Larvik 60
Kirkepipen	172	Sogn_Fjordane1 103, Sogn_Fjordane2 82
Kjerkegårdsdritaren	172	Gruver 32
Nattens dronning	172	Nord-Norge 67, Sogn_Fjordane1 103
Sjusauen	172	Gruver 38
Vandrepokalen	172	Sogn_Fjordane1 103, Sogn_Fjordane2 82
Anders Polti	178	Fredrikstad1 15
Rundbrenner'n	179	Allment
Syredunken	179	Sogn_Fjordane2 88
Trean	179	IU
Analyse	183	Lærerliste
Bamsen	183	Allment
Bjørnen	183	Allment
Hannkatten	183	Bruvik (-n-), allment
Kamelen	183	Lærerliste
Kari Klipetang	183	Nord-Norge 39
Pils-Nils	183	Vadsø 8

Safiren	183	Bruvik
Sauen	183	Lærerliste
Sviska	183	Allment
Svisko (rynkete)	183	Lærerliste
Søtten-Søtti	183	Nord-Norge 30
Tordenskrallet	183	Bruvik
Brevdua	184	Nord-Norge 52
Drivhus	184	Lærerliste
Hurtigruta	184	Nord-Norge 19
Kosten (treg)	184	
Neibekk	184	historiebøker
Pompidò (septiktømmer)	184	Nord-Norge 26
Professoren (ikke smart)	184	Sogn_Fjordane1 98
Speedy Gonzales (rask, treg)	184	Sogn_Fjordane2 82
Tomasstokkjen	184	Bruvik
Ånden som går (fraværende)	184	Allment
Kirketyven	185	Forbrytere s12
Knivstikkeren	185	Forbrytere s12
Røveren	185	Forbrytere s12
Lita	163, 164	Allment
Vesla	163, 164	Allment
Bøtteknotten, Bøttis	163, 165	Sogn_Fjordane2 83
Småfylla	163, 178	Amalie Skram: To venner, etter omkring én side
Presten	166, 179	Gruver 37
Pyntedokka	166, 179	Allment
Kula	165, 183	Allment

Smitt og Smule	167, 183	Nord-Norge 70
Kosten (effektiv)	167, 184	Allment
Toller'n	172, 179	IU
Ånden som går (dårlig munnhygiene)	179, 184	Sogn_Fjordane2 82

<>